

Hej!

Thy Kammarmusikfestival på turné har gästade Lunds Kammarmusiksällskap flera gånger. Senast spelade de i Lund 2015.

De medverkande musikerna är:

Daniel Blumenthal, *piano*, **Suyeon Kang**, *violin*

Katy Ioeng Cheng Ho, *viola*, **Michael Kaufmann**, *cello*

Måndag 20 november är det dags igen på **Magle Konserthus kl. 19.00**.

Se verkbeskrivning i bilaga.

Biljettkassan öppnar [kl. 18.30](#). Medlem och studerande 100 kr. Övriga 200 kr. Ungdomar under 18 år gratis.

Besök också gärna Mejeriet [söndag 19 november kl. 21.00](#) (inläpp 20.00) då *Vindla String Quartet* spelar. Denna spelning är ett projektsamarbete mellan Mejeriet och LKMS och stöds av Crafoordska stiftelsen. Se www.kulturmejeriet.se/program/the-black-box

Välkomna!

Styrelsen

www.lkms.se

Nästa spelafton [måndag 22 januari 2018](#) spelar *Kungsbacka piano trio*: Malin Broman, violin, Jesper Svedberg, cello, Simon Crawford-Phillips, piano.

THY
CHAMBER
MUSIC
FESTIVAL

On tour

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-91)

Klaverkvoartet i Es-dur K 493

Per Nørgård (f. 1932)

*Pastorale fra Babettes Gæstebud
for violin, bratsch og cello*

Johannes Brahms (1833-97)

*Klaverkvoartet i g-mol op. 25
for violin, bratsch, cello og klaver*

Daniel Blumenthal, Bruxelles, klaver

Suyeon Kang, Australien, violin

Katy Ho, Kina, bratsch

Michael Kaufman, USA, cello

LKMS. Medlemsutskick inför spelafton den 20 november med Thy Kamarmusikfestival på turné.

Något om verken som spelas.

Mozart, Pianokvartett Ess-dur K 493

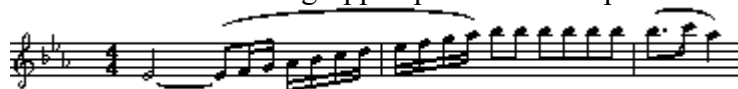
1. *Allegro* 2. *Larghetto* 3. *Allegretto*

1786

De av Hoffmeister färdiggraverade plåtarna till Ess-durkvartettens violinstämman inköptes av Artaria & Co och de andra stämmorna blev graverade, till lycka för oss, om än inte för förlaget. Denna kvartett är ljusare i stämningen än g-mollkvartetten. Första satsen, *Allegro*, inleds ganska dramatiskt med ett tema i violinen.

Ett andra tema i huvudgruppen presenteras av pianot:

Även sidotemat hörs först i pianot med de första två takterna, innan hela temat presenteras i violinen

I detta tema är det just de två första takterna som är betydelsefulla (se nedan). Mozart bjuder även i slutgruppen på två vackra teman:

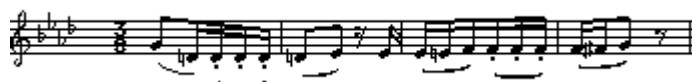

Expositionen tas i repris. Genomföringen domineras helt av sidotemat och framför allt de två första takterna, som hörs ett tjugotal gånger i olika kombinationer och tonarter. Återtagningen löper normalt och följs av en coda som även den domineras av sidotemat.

Den långsamma mellansatsen, *Larghetto*, har sonatform. Huvudtemat spelas först av pianot:

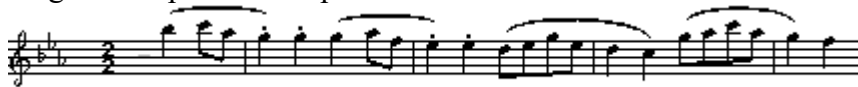

Sidotemat kontrasterar inte utan håller kvar den drömmande stämningen:

Även genomföringen genomsyras av den kontemplativa atmosfären. Återtagningen förskönas av eko-effekter. I codan fortsätter samma vackra rofyllda känsloläge i denna mycket homogena sats.

Finalen, *Allegretto*, anses vara en kombination av rondo och sonatform, men är formmässigt inte alldeles lätt att genomskåda. Njuta av musiken kan man ändå! Inledningstemat spelas solo i pianot

Ett annat, mycket betydelsefullt tema är följande kraftfulla fras:

Mera lyriskt är

I mitten av satsen, när tema 1 och 2 hörts en andra gång, hörs virtuosa pianolöpningar, som kanske kan betraktas som en genomföringsepisod. Tema 3 återkommer liksom tema 1 och 2. Satsen avslutas med en coda där tema 2 spelar huvudrollen.

Nørgård, Pastorale – fra *Babettes gæstebud*

När Babettes gästabud, en berättelse av Karen Blixen med handlingen förlagd till en plats vid en fjord i Norge, blev film 1987 förlades handlingen till Jyllands västkust. Per Nørgård skrev filmmusiken. Följande beskrivning av handlingen är hämtad från Svens Filmdatabas på Svenska Filminstitutet:

”En stormig natt år 1871 anländer en ung, fransk kvinna, Babette, till en liten by på Jylland. Under oroligheterna i sitt land har hon förlorat allt hon äger. Hon är också efterlyst där och har nu flytt från Frankrike för att söka skydd hos två fromma prästdöttrar, Filippa och Martine, i den lilla byn. Babette får arbete som systrarnas hushållerska. Hon anpassar sig väl till livet i den gudfruktiga byn, men förblir ändå oåtkomlig och mystisk för innevånarna. Babettes enda band med sitt modersland är en lottsedel, som förvaltas av en vän i Paris. En dag, efter många år i Danmark får Babette nyheten om att hon vunnit 10.000 francs. Alla i byn blir mycket upprörda, eftersom man nu tror att Babette skall ge sig av. Men i stället ber hon de båda systrarna om tillåtelse att arrangera en riktig fransk festmåltid - ett överdådigt gästabud...”

Tonsättaren har själv i ett programblad kommenterat verket så här:

“The spectrum of sound, the gesticulation – in short, the very nature of the strings – has always had a central place in my output, demonstrated by the numbers of string quartets, concertos with string soloist, chamber and solo works. The interest dates back to my school years, when I was fortunate to be able to compose for a cello-playing schoolmate and to accompany him on the piano. I discovered then the innumerable nuances of sound and playing varieties offered by just one bow, four strings and five fingers.

Pastorale was originally composed in 1987 for string trio (a string orchestra arrangement was made in 1988). The music has a lyrical mood and a melodic simplicity, due to its origin: it is part of the music for “*Babettes feast*”, the film (by Gabriel Axel)

based on Karen Blixen's story of two sisters who are members of a very puritan congregation. Under the song-like surface, though, the metrical implications are rather ambiguous. The changes between stressed and unstressed beats forces the ears to perceive a phrase as being on the beat at one moment and off the beat at the next. In this way, the simple lines of innocent pastoral serenity conjure the listener to be lulled into an artificial Paradise which is exactly the mood at the banquet in the central scene of the movie, the Feast itself, miraculously saturated with earthly delights from the BIG World – normally unthinkable for a narrow congregation.”

Brahms, Pianokvartett g-moll op. 25

1. Allegro 2. Intermezzo: Allegro ma non troppo
3. Andante con moto 4. Rondo alla Zingarese: Presto
1855-61

Denna den första av tre pianokvartetter komponerades 1855-61. Här framträder Brahms redan som den mogna mästaren. Antagligen är g-mollkvartetten den mest populära av de tre. Det var också ett av Arnold Schönbergs favoritverk. Schönberg arrangerade t.o.m. kvartetten för orkester, ett numera ganska vanligt verk på orkesterrepertoaren.

Första satsen, *Allegro*, är skriven i sonatform. Var gränsen går mellan genomföring och återtagning är emellertid inte självklar. Två av mina källor, Melvin Berger och Harenberg Kammermusikföhrer, är helt oense, vilket känns förtröstansfullt för en amatör, som ibland får ägna mycken möda åt att utreda satsernas formella uppbyggnad. Mera om detta nedan. Brahms låter pianot presentera huvudtemat, som kommer att genomsyra hela satsen. Den första takten är särskilt viktigt, närmast ett motto:

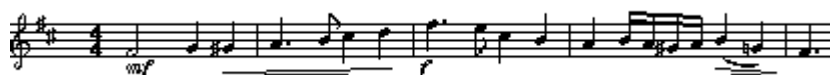
Huvudgruppen fortsätter med följande tema även det i pianot:

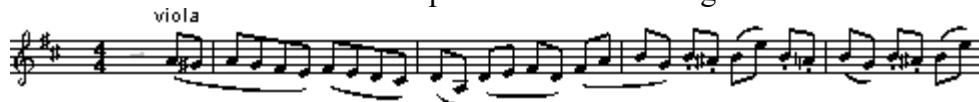
Snart hörs i cello en vacker melodi (d-moll) som i Harenberg kallas sidotema 1, medan Berger menar att det är en föregripare i moll till det egentliga sidotemat:

Nästa tema (D-dur), det egentliga sidotemat enligt Berger och sidotema 2 enligt Harenberg, klingar ut i stråkarna:

Ett underbart sluttema inleder expositionens avslutning:

Genomföringen börjar med att pianot svagt spelar mottot (se ovan). Enligt Berger är den kort (31 takter) och avlöses av en lång återtagning, vilken, som sig bör börjar med huvudtemat. Detta blir nu föremål för omfattande bearbetning innan sidogruppen tar vid med det egentliga sidotemat (sidotema 2). Det är i och för sig inte ovanligt med

långa återtagningar, långa därför att genomföringen av teman fortsätter. Men det finns ändå fog även för uppfattningen i Harenberg, att genomföringen fortsätter ytterligare 119 takter (sic) och att återtagningen börjar med sidotemat (sidotema 2). Detta är heller inget ovanligt i synnerhet med tanke på att så mycket arbete använts för huvudgruppens teman i genomföringen. Det går dock utmärkt att njuta av den fantastiska musiken utan att ta ställning i dessa olika uppfattningar. Sluttemat får i återtagningen en helt annan karaktär, när det lite eftertänksamt spelas i originaltonarten (g-moll). En coda som börjar med mottot avslutar satsen.

Andra satsen, *Intermezzo: Allegro ma non troppo*, är ett av dessa typiska Brahms-scherzon av inåtvänd natur med en sorts beslöjad dur-moll-karaktär, som omedelbart röjer tonsättaren. En likartad stämning återfinns i tredje symfonins tredje sats. Det är stråkarna med sordin, som presenterar det första temat:

Ett annat tema med likartad karaktär är

Den stämning, som dessa teman förmedlar, var säkerligen anledningen till att Brahms ändrade satsens rubrik från Scherzo till Intermezzo. Han har dock behållit beteckningen Trio på mellandelen. Denna slår an en gladare ton med sitt första tema:

som fortsätter i nästa:

En repris av satsens första del avslutar.

Den långsamma satsen, *Andante con moto*, är ett praktexempel på Brahms nobla melodik, som aldrig blir publikfriande och därför är så bedövande vacker. Satsen är tredelad med en livligare mittdel. Den inledande sköna melodin tas upp av stråkarna

Efter flera andra slående melodier börjar den kontrasterande mittdelen med följande glada och spänstiga tema i pianot:

Temat utvecklar sig så småningom i en storslagen marsch. Den lugna inledande delen återkommer och avslutar satsen.

Den sista satsens *Rondo alla Zingarese* kan väl sägas förebåda den stil, som senare kommer att utnyttjas i t.ex. Ungerska danser och violinkonsertens sista sats. Kanske är det denna sats som betytt mest för populariteten, trots de tre föregående framstående kvaliteten. Ett rondo brukar växla mellan ett huvudtema, ritornellen och de olika episoderna.. Här har det en annorlunda uppbyggnad A-B-A-C-A-D-E-C-D-B-E-C-D-C-A. Satsen inleds omedelbart med huvudtemat (A)

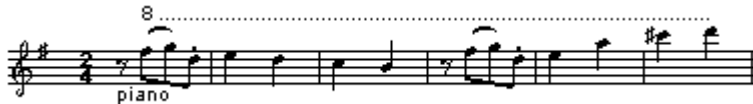
Nästa tema (B) startar med de två sluttonerna i föregående tema följt av en stigande skala:

C-temat består av 16-delar i pianot:

D är ett kraftfullt tema

Det smäktande E-temat spelas unisont i viola och cello:

Benjamin Britten lär då och då ha spelat igenom Brahms verk för att undersöka om de verkligen var så dåliga som han mindes dem. Han fann dem alltid ännu sämre.¹ Kanske missade han g-mollkvartetten? Eller så var det bara Brahms pianomusik han avsåg.

Yngve Bernhardsson

¹ Colin Wilson, *Brandy of the Damned*, 1964. Brittens ogillande av Brahms musik delades av bl.a. Tjajkovskij, Hugo Wolf, George Bernard Shaw och kanske Hermann Hesse. I *Stäppvargen* låter Hesse nämligen Harry Haller uppleva en märklig drömsyn. I denna frammanar Mozart en bild av Brahms i täten för "ett väldigt tåg av några tiotusental svartklädda män ... som spelat de stämmor och noter som enligt gudomlig utsago hade varit överflödiga i hans partitur". (översättning Sven Stolpe). När Françoise Sagan ställer frågan: *Tycker ni om Brahms?* är svaret tydligen inte självklart.